

EL MÈDER, UN RIU DE LA NOSTRA CIUTAT

Esquema d'ús

SORTIDES AL MEDI

IDENTIFICACIÓ DE L'ACTIVITAT	
PROGRAMA / EQUIPAMENT Programa Educatiu de Medi Ambient de Vic	MODALITAT DE VISITA / ACTIVITAT Sortides al medi
SERVEI / TIPOLOGIA DE PÚBLIC Cicle superior de primària, primer cicle d'ESO i UEC	TÍTOL DE L'ACTIVITAT EL MÈDER. Des del Pont del Blanqueig fins a l'EDAR. <i>*En el cas de Sentfores faran el recorregut indicat més avall</i>
DOCUMENTS RELACIONATS Full de valoració Fitxa de l'alumne	

CONTINGUTS DIDÀCTICS
CONCEPTE GENERAL Espais verds
<ul style="list-style-type: none"> • Descobrir l'entorn verd de Vic • Identificar la diversitat en un riu • Identificar espècies vegetals més importants • Fomentar actituds positives de respecte cap el patrimoni natural
CONTINGUTS <ul style="list-style-type: none"> • Els espais verds. • La diversitat de flora i fauna. • L'observació de l'entorn. • La interpretació de mapes. • La conservació del patrimoni natural.
ÀREES CURRICULARS Primària: Coneixement del medi natural, social i cultural Secundària: Ciències de la naturalesa

DETALLS TÈCNICS	
ESPAIS Itinerari Mèder	RECOMANACIONS <ul style="list-style-type: none"> - Omplir full de valoració responsable - Propostes de millora, dubtes o consultes Us agraïrem que ho envieu a: programamediambient@vic.cat
RECURSOS HUMANS Professorat	

NOMBRE RECOMANAT DE PARTICIPANTS Grup classe	DURADA 2 hores
RECURSOS MATERIALS PER EDUCADOR/A: Motxilla amb material per treball de camp: Cinta mètrica Pal mètric de fondària Termòmetre Safates Coladors Pots de vidre Taps de suro Lupes Prismàtics (reserva prèvia per mail o telèfon)	RECURSOS MATERIALS PER GRUP I/O USUARI/A: Fitxa de l'alumne (1 per alumne) Mapa del recorregut (1 per grup) Fitxa fulles (1 per grup) Dossier informatiu Cal que cada grup classe porti: <ul style="list-style-type: none"> • Estoig i suport • Botes d'aigua (2 parells per grup) • Càmera fotogràfica

DESENVOLUPAMENT PAS A PAS

SEQÜÈNCIA DE L'ACTIVITAT

L'activitat proposada es desenvoluparà de la següent manera:

Parada 1(a l' inici del recorregut)

El professor/a explica les normes i comentarà la metodologia de treball:

- es treballarà en petits grups i al llarg del recorregut es faran parades per recopilar informació per completar el guió i es situaran en el mapa les parades realitzades, seguint les orientacions del professor/a.
- Al llarg de l'itinerari s'identificarà la vegetació de ribera, els ocells del riu, els conreus i es farà especial èmfasi a tots els treballs de restauració duts a terme en els últims anys; plantacions, recorreguts, senyalització....

S'explicaran les característiques del riu quan entre a la ciutat; la canalització d'aquest per a les avingudes d'aigua, control i perquè sempre hi hagi aigua corrent. Se'ls hi planteja el riu com un ecosistema viu modificat per l'home al llarg de la història.

Parada 2 (zona ample)

El professor/a distribueix el material (guions i fitxes)

Se'ls hi reparteix tot el material necessari (mapa, fitxa de fulles i guió de l'activitat).

Es fa la introducció del riu.

Es parla del recorregut: El riu Mèder neix a Santa Eulàlia de Riuprimer com a resultat de la unió de dues rieres; la riera de Muntanyola i Sant Joan del Galí. Aquest riu desemboca al Gurri.

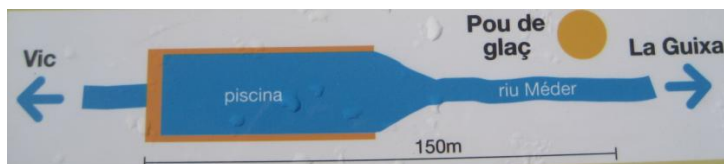
El topònim Mèder ve de *Merder*.

Característiques del Mèder:

- Abans molta quantitat d'aigües residuals procedents de les adoberies i d'abocament de granges.
- Millora de les lleis sobre els abocaments als rius i recuperació per part de les administracions públiques.
- S'ha restaurat l'entorn per part de l'ajuntament per tal de tenir un corredor biològic i lloc per passejar.
- El cabal depèn de les pluges.
- Actuacions que s'han fet: Sanejament dels horts, adaptació del camí, senyalització...).

Parada 3: Zona de la piscina

Aquest espai era utilitzat per tal de que l'aigua s'hi estengués, així v a l'hivern es formaven capes de gel, les quals eren transportades al pou de glaç. L'abandonament del pou va fer que durant la Guerra Civil i la postguerra la zona de la resclosa passés a utilitzar-se com a piscina. Tenia aproximadament 1,5 – 2 metres de profunditat.

Parada 4: Pou de glaç

Utilitats:

- Per conservar el gel durant bona part de l'any.
- Gel per conservar peix i elements delicats. Elaborar gelats i productes de pastisseria.
- Útil per remeis casolans ; cremades, febres, etc.
- Referències de 1742.
- Es va utilitzar força anys fins entrat el segle XX.
- S'utilitzava a Vic i altres punts.

Funcionament:

- S'omplia des de d'alt amb gel i neu, es compactava i es treia per la part inferior.
- Al Méder si van fer unes comportes que afavorien la formació d'una làmina d'aigua. Un cop glaçat es trencava en blocs i es posava al pou.

Parada 5: Plànol del bosc de ribera

Característiques:

- Caducifolis
- Els llocs que a certa profunditat acostumen a està amerats d'aigua.
- Vegetació paral·lela a banda i banda.
- Zona on hi ha inundacions per riuades.

Durant la restauració s'ha plantat la vegetació pròpia per cada part del riu. En aquesta parada s'expliquen també les funcions del bosc de ribera.

Parada 6: Sota el pont de la C-17

Es fan les mesures de l'aigua. Es treballa segons els grups establerts anteriorment, i cada grup comença per una mesura diferents, i de manera rotativa aniran fent totes les mesures cada grup.

- Estudi del riu:

Quantitat d'aigua. Hi ha corrent d'aigua / No hi ha corrent/Desnivell.

Es mesuraran paràmetres físics del riu. Estat de l'aigua: bruta – neta. Fa mala olor? Agafem una mostra i observem la transparència i l'olorem.

Mesurem la temperatura de l'aigua.

Com és el fons? Presència d'algues a ull nu? Hi ha brutícia pels voltants?

Mesurem la velocitat, amplada i fondària.

- Observació de macroinvertebrats. Es valorarà la qualitat de l'aigua mitjançant els macroinvertebrats com a indicadors biològics. Ho relacionem amb la contaminació de l'aigua. Benefici de les depuradores.

Una vegada tots els grups han fet les proves es posa en comú per tal de comparar els resultats obtinguts.

Parada 7: Bosc de ribera

Les flors de terra broten perquè no tenen ombra.

Parada 8: Font de la Talaia

L'educador/a comenta la importància de les fonts i de les aigües subterrànies.

Parada 9: Sortida de la depuradora de la Guixa

Aquestes 3 últimes parades són opcionals depenen de com es vagi de temps.

SENTFORES

SEQÜÈNCIA DE L'ACTIVITAT

L'activitat proposada es desenvoluparà de la següent manera:

Escola

El professor/a a l'escola informa de les normes a seguir, explica la metodologia de l'activitat, se'ls hi reparteixen les fitxes i es fan els grups de treball.

Parada 1: Pont

S'explica el recorregut del riu, el topònim i les característiques del Mèder.

Parada 2: A mig camí

Es mesuren els paràmetres físics.

Parada 3: A la zona de bosc

S'analitzen els paràmetres biològics i es fa observació de flora i fauna.

Parada 4: Font de ferro

El professor/a comenta la importància de les fonts i de les aigües subterrànies.

PER A SABER-NE MÉS

Podeu trobar informació d'interès a:

- Recorreguts ambientals de Vic - Ajuntament de Vic. <http://www.victurisme.cat/>
- Catàleg d'arbres i arbredes – Ajuntament de Vic (veure annex).
- Info pont de Ferro i pont del Bruguer. Ajuntament de Vic.
- Agència Catalana de l'Aigua. <http://aca-web.gencat.cat/aca>
- Programa de qualitat ecològica dels rius. <http://ecobill.diba.cat/>
- Projecte Rius. <http://www.projecterius.org/>
- Centre d'Estudis dels Rius Mediterranis – Museu Industrial del Ter. <http://www.mitmanlleu.org>

ANNEX

Imatges del pou de glaç:

Funcionament del bosc de ribera:

El bosc de ribera té diverses funcions:

- Les seves arrels estableixen els marges quan creixen els rius
- Frena la velocitat de l'aigua i afavoreix la sedimentació de materials transportats pel riu i, per tant, n'evita l'erosió.
- Aporta matèria orgànica (fulles, branquillons, fruits...) que són una font d'aliment per a molts éssers vius.
- Depura, amb les arrels, les substàncies tòxiques que porta l'aigua.
- Proporciona una gran quantitat d'hàbitats diferents a molts éssers vius tant aquàtics, com terrestres.
- Actua com a corredor biològic de connexió de diferents espais
- La vegetació ombrreja el riu, d'aquesta manera evita l'exposició al sol, cosa que permet que hi hagi més oxigen dissolt a l'aigua, i, en conseqüència, afavoreix la vida dels organismes aquàtics.
- La limitació de llum evita la proliferació d'aigües i l'escalfament de l'aigua.

Les principals comunitats de ribera que es troben a prop nostre

A Els helòfits

Són espècies vegetals herbàcies que ocupen un espai inundat permanentment d'aigua. Es tracta sobretot del canyís (*Phragmites australis*) i la boga (*Typha angustifolia*).

B La verneda i la salzeda

Les trobem en les zones on hi ha aigua en abundància i un ambient humit, per tant són properes al riu, a primera línia. Hi trobem sobretot vern (*Alnus glutinosa*) i salze blanc (*Salix alba*), a l'estrat arbori, i avellaner (*Coryllus avellana*), saüc (*Sambucus nigra*), sanguinyol (*Cornus sanguinea*) i sarga (*Salix eleagnos*), a l'estrat arbustiu.

C La freixeneda i l'albereda

Ocupa la segona línia, vora les aigües plàcides dels rius de les planes, arran mateix de la llera, on el nivell freàtic és força elevat (d'1 a 2 metres). El freixe de fulla gran (*Fraxinus excelsior*) i l'álber (*Populus alba*) són els arbres més abundants.

D Bosc mixt caducifoli

És el més allunyat del curs d'aigua, rarament arriba a inundar-se, i, si succeeix, és durant un període curt de temps. Es barreja amb el bosc típic de la plana, de roure martinenc (*Quercus pubescens*).

